

Prečišćeni tekst Pravilnika o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje obuhvata sljedeće propise:

1. Pravilnik o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje ("Službeni list Crne Gore", br. 071/10 od 03.12.2010),
2. Odluka Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 27/11, od 19. aprila 2013. godine ("Službeni list Crne Gore", br. 023/13 od 27.05.2013), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILNIK

O UTVRĐIVANJU RADNIH MJESTA, ODNOSNO POSLOVA NA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANJA RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANJEM I O POSTUPKU I NAČINU ZA NJIHOVO UTVRĐIVANJE

("Službeni list Crne Gore", br. 071/10 od 03.12.2010, 023/13 od 27.05.2013)

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se radna mjesta, odnosno poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem sa stepenima uvećanja staža, kao i postupak i način za njihovo utvrđivanje.

Član 2

Radna mjesta, odnosno poslovi na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, sa stepenima uvećanja u sljedećim oblastima su:

I. RUDNICI

1. Jamska eksploatacija

1.1. Rudnici uglja

- 1) Radna mjesta: kopač uglja - vođa gradilišta, kopač uglja, pomoćnik kopača, jamski palilac mina, jamski vozač, rukovalac kombajnom, jamski zidar, jamski tesar, brigadir širokog čela, bušač, pomoćnik bušača i fizički radnik na dubinskom bušenju.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: rukovalac rudarskim mašinama - uređajima, rukovalac žičarom i vitlovima u jami, jamski plotner, jamski graničar, rukovalac na presipima, vozač aku lokomotive, pratilac voza, zaposleni na održavanju jamskog kolosjeka, higijeničar u jami, bravar, električar i mazač jamskih mašina, predradnik transporta, nadzornik smjene i revirni nadzornik.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

- 3) Radna mjesta: pumpar, signalista u jami, pregledač okna, magacioner jamskog alata, magacioner eksploziva, punilac aku baterija, poslovođa (jame, jamskog transporta, provjetravanja, odvodnjavanja, mašinskog i elektro održavanja u jami), inženjeri i tehničari na poslovima neposredne proizvodnje (rudarski), četa za spasavanje (starješina čete, vođa ekipe i član ekipe).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 4) Radna mjesta: normirac, figurant, inženjer i tehničar na poslovima neposredne proizvodnje (geološki, geodetski, zaštite na radu, mašinski i elektro).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

1.2. Rudnici obojenih metala i nemetala

- 1) Radna mjesta: predradnik, rudar i njegov pomoćnik, rudar palilac mina (na bušenju minskih rupa, miniranju, podgrađivanju, rukovanju rudarsko-građevinskom mehanizacijom, ručnom i mehanizovanom utovaru i pomoćnim poslovima u jami), bušač i pomoćnik bušača (na dubinskom bušenju u jami), šutar, zidar i tesar i njihovi pomoćnici (na podgrađivanju otkopa, sipki okana i ostalih prostorija), drobilničar i pomoćnik drobilničara na primarnom drobljenju rude u jami.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: zaposleni na transportu rude i zasipa u jami, palilac mina i rudar na oprobavanju rude (u pripremi i istražnim radovima), higijeničar u jami, zaposleni na održavanju rudarskih mašina u jami (bravar, električar, mehaničar, varilac, mazač), nadzornik i zamjenik nadzornika (otkopavanja rude i transporta).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

- 3) Radna mjesta: pumpar, signalista, zaposleni na izvoznom postrojenju, punilac aku baterija, rukovalac magacinom eksploziva, kompresorskim stanicama, vodnim vratima i njegov pomoćnik, zaposleni na održavanju kompresora, pumpi, izvoznih mašina, cjevovoda i armatura (bravar, električar, mehaničar, varilac, mazač), poslovođa (jame, transporta), nadzornik i njegov zamjenik, predradnik (investicionih radova, izvoza, rudarskih mašina, održavanja rudarske opreme, jamskih prostorija), inženjer i tehničar u neposrednoj proizvodnji (rudarski).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 4) Radna mjesta: poslovođa jame, poslovođa, nadzornik i predradnik na održavanju pumpi, kompresora, cjevovoda i armatura; inženjer i tehničar u neposrednoj proizvodnji (geološki, geodetski, zaštite na radu, mašinski, elektro, građevinski).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2. Površinska eksploatacija

2.1. Rudnici boksita

- 1) Radna mjesta: palilac mina predradnik, vozač dampera, bagerista na površinskom kopu i bušač, odnosno pomoćnik bušača.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: zaposleni na utovarnoj rampi, autogeni i elektro varilac i njihovi predradnici na kopu, mašinbravar, mazač, vulkanizer i fizički radnik (na površinskom kopu i separaciji kamena), pomoćni radnik na separaciji i rukovalac rudarskim građevinskim mašinama na kopu.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2.2. Rudnici lignita

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu: rukovalac bagerom konstantnog dejstva (rotorni - glodar, vedričar) i rukovaoci damperom.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu: rukovalac bagerom cikličnog dejstva (sa letećom kapikom istovarne trake rotornog bagera, pretovarnom trakom bagera odlagača, pogonskom stanicom tračnog transporterera, utovarnog - pretovarnog mjesta i drobilicom na bageru.

- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu: rukovalac buldožerom i samohodnom dizalicom (cjevopolagač).

- 4) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu: pomoćni radnik na bagerima konstantnog dejstva, tračnim transporterima sistema i na pripremnim radovima.

- 5) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu na održavanju bagera i tračnih transporterera: bravar, zavarivač, vulkanizer preventivnog održavanja (servisna grupa).

- 6) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskom kopu na održavanju pomoćne mehanizacije i u pripremnim radovima: zavarivači preventivnog održavanja (servisna grupa).

- 7) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade kao pomoćnici rukovaoca električnih bagera, rukovaoci sortirnice, pneumatskih čekića na prijemnim bunkerima, pomoćni radnici na prijemnim bunkerima i zaposleni na dozeru.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2 do 7 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2.3. Prerada lignita

Separacija s deponijom

- 1) Radna mjesta: predradnik u drobilani i pomoćni radnik u drobilani.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Rukovalac na otvaranju vagona i rukovalac trake na pozicijama 460; 459 VS i PS; 464 i 463; 412; 133 VS i PS; 103; 113; 115; 119; 114; 120; 122; 125; i PS 126; 3; 620; 2; 617; 102.

- 3) Radna mjesta: rukovalac dodavača 102. buldožerista u smjeni i elektro i autogeni varilac.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

Sušara

- 1) Radna mjesta: rukovalac binder sitom i dopremom sušenog uglja; rukovalac kalibarskim sitom i trakama.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: punilac autoklava, rukovalac pražnjenja autoklava i praznilac autoklava, rukovalac termo komandama, rukovalac trakom I /r i 7/r, rukovalac trakom 3/r i 5/r; rukovalac dopremom sirovog uglja na koti 31,5 m sušara I i II i rukovalac trakom prema bunkeru separacije, rukovalac opremom suvog uglja na koti "0" sušara I i II; rukovalac trakom 1/s - I i I/s - II i bunkerom rezerve, rukovalac trakom 4/c - 2, rukovalac trakom u

objektu klasirnice na koti 5 m, praznilac bunkera sušare I i II na koti "0" m; rukovalac PETT -a otprašivanja, predradnik tehnološkog procesa sušare i mašinskog održavanja, bravar na održavanju i varilac.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

Energetika i hemija

1) Radno mjesto: ložać kotla

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

2) Radna mjesta: rukovalac dodavačem suvog uglja, rukovalac mlinovima na koti "0", rukovalac odšljakivanjem kotla.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

3) Radna mjesta: rukovalac dodavačem sirovog uglja, zaposleni na trakama, zaposleni na pumpi za naftu, ter i gas; predradnik na bunkeru; zaposleni na bunkeru i predradnik dopreme i otpreme.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2.4. Proizvodnja kreča i kamena

1) Radna mjesta: kamenorezac, pekač kreča i njegov pomoćnik na pećima na ugalj.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

2) Radna mjesta: miner, zaposleni na dozatoru kamena u drobiličnom postrojenju i njegov pomoćnik rukovalac postrojenja za mljevenje kreča, rukovalac postrojenja za hidratizaciju kreča, zaposleni na ispuštanju kreča, zaposleni na rešetki, vozač u unutrašnjem transportu kreča, zaposleni na utovaru kreča i zaposleni na istovaru uglja.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

II. GEOLOŠKA RUDARSKA ISTRAŽIVANJA

1) Radno mjesto: bušač istražnog bušenja.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2) Radna mjesta: bušač injektirac i torketirac.

Stepen uvećanja : 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

III. CRNA METALURGIJA - ŽELJEZARE

1. Aglomeracija

1) Radna mjesta: rukovalac vagonom prevrtačem, odlagačem sirovina i prijemnim bunkerom i njegov pomoćnik, pomoćni radnik na prijemu i istovaru sirovina, pomoćnik rukovaoca oduzimača i rukovalac četvorovaljkaste i čekićaste drobilice.

2) Radna mjesta: dozerista komponenata, primarne mješavine, pomoćnik dozeriste komponenata, rukovalac primarnim mješačem, sekundarnim mješačem, skrepernim uređajima, sitom za sotiranje sintera, bubnjem za hlađenje povratka i linijskim hladnjakom, pomoćni radnik transportera za prijem povratka, doziranja, povratne mješavine, sinterovanja drugi sinterista.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 i 2 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2. Visoke peći

1) Radna mjesta u topionici za proizvodnju gvožđa - topioničar i rukovalac rashladnim sistemom.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

2) Radna mjesta: pomoćni radnik proizvodnje gvožđa, dizaličar na livnim pećima i granulaciji troske, vatrostalni zidar i njegov pomoćnik.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

3. Konvertorska čeličana

1) Radna mjesta: predradnik, livac i pomoćni zaposleni na kontinuiranom livenju, topioničar i rukovalac konvektora, mikserista, pomoćnik mikseriste i rukovalac mikserskom dizalicom i zaposleni na izvlačenju troske iz lonaca.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

2) Radna mjesta: pomoćni radnik na sušenju sirovina, punjenju bunkera, zamjeni čaša, autogeni rezač u pripremi, livenju čelika i vatrostalnoj pripremi.

3) Radna mjesta: operator livenja čelika, hlađenja, gasnog rezanja i uređaja za primopredaju slabova, zaposleni na obilježavanju, obrađivanju i rezanju slabova, rukovalac livnim i konzolnim kranom konti liva i dizaličar poluportalne dizalice u pogonu obrade slabova.

- 4) Radna mjesta: rukovalac prevlačnika, zaposleni na homogenizaciji gvožđa, lončar, operator argoniranja i odsumporavanja, pomoćnik na vanpećnoj obradi, pripremač uređaja za argoniranje i vozač ulivnog šaržernog kрана i šaržir mašine.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2, 3 i 4 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

4. Organizacija proizvodnje i održavanje tehnološke opreme

- 1) Radna mjesta: smjenski poslovođa i predradnik na aglomeraciji, kod visokih peći i konvertorskoj čeličani
- 2) Radna mjesta: predradnik, zaposleni i njegov pomoćnik na preventivnom tekućem i smjenskom održavanju (bravar, mašinbravar, bravar-monter, električar, varioc, vulkanizer, peskirer) osim u radionicama.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 i 2 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

5. SM čeličana i održavanje postrojenja čeličane

- 1) Radno mjesto: topioničari u čeličanama i livnicama čelika koji neposredno rade na topljenju i probadanju puno radno vrijeme.
- 2) Radno mjesto: zaposleni na livenju čelika u livnim jamama.
- 3) Radno mjesto: zaposleni na mašinskom i elektro održavanju postrojenja u željezarama.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1, 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

6. Valjaonice

- 1) Radno mjesto: zaposleni u valjaonici čelika gdje se rad obavlja ručnim alatom na vruće (ulaganje i prihvatanje, izvlačenje, razdvajanje, okretanje i čišćenje valjaoničkih proizvoda).
- 2) Radno mjesto: zaposleni na žarnim i zagrijevanim pećima sa kontinuiranim procesom proizvodnje gdje se rad obavlja ručnim alatom (gurač i potiskivač, pećarski i pomoćni poslovi, vezivač koturova).

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 i 2 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 3) Radno mjesto: autogeni rezač i pomoćni poslovi.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

7. Pocinkovaonice

- 1) Radno mjesto: zaposleni koji neposredno radi na pocinkovanju i luženju žice, cijevi i lima.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

8. Proizvodnja aluminijuma

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na posluživanju elektrolitičkih ćelija: probijanju elektrolitske kore i doziranju glinice, korekciji sastava elektrolita, crpljenju tečnog metala, zamjeni anoda i podizanju anodnog okvira, uzimanju uzoraka metala i elektrolita i čišćenju radnog prostora oko elektrolitnih ćelija (poslužilac ćelija za start, pomoćnik poslužioca ćelije, pomoćni radnik i uzorkivač).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na pripremi sirovina i proizvodnji sirovih anoda: istovar, uskladištenje, uzorkovanje i otpremanje; na tornju za masu petrol koksa, smole i anodnih otpadaka, kontroli radnih parametara za masu i presovanju sirovih anoda i održavanju čistoće u tornju.

- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji anoda: pećar na indukcionoj peći, pećar na anodnoj peći i varilac šipki i kandži.

- 4) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji aluminijuma: poslužilac ćelija za start i pripremač lonca i cijevi.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2, 3 i 4 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

- 5) Radna mjesta zaposlenih na tretmanu metala u peći u livnicama primarnog aluminijuma: punjenje peći, prečišćavanje i legiranje metala, prelivanje tečnog metala, čišćenje zidova i poda peći i čišćenje prostora oko peći.

- 6) Radna mjesta zaposlenih koji rade na polukontinuiranom i kontinuiranom livenju aluminijuma i njegovih legura: skidanje šljake sa metala, priprema i montiranje livnog pribora i livenje, vađenje i skidanje izlivenih komada.

- 7) Radna mjesta zaposlenih na obradi marinita: žarenje marinita, montiranje alata na uređajima i izrada elemenata od marinita.

- 8) Radna mjesta zaposlenih u proizvodnji anoda: poslovođa (glavni, smjenski, pogonski), odgovorni tehnolog, kranovođa na anodnoj peći, rukovalac uređaja za zalivanje anoda, rukovalac utovarivača i drugih transportnih sredstava.

- 9) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji aluminijuma: glavni poslovođa proizvodnje, vodeći poslovođa smjene, poslovođa za start, poslovođa smjene, tehnolog u proizvodnji, odgovorni tehnolog pogona, tehničar za remont ćelija, zaposleni na mjerenju padova napona, vozač viljuškara, čistača i transportera.

- 10) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na održavanju sredstava rada u anodama, elektrolizi i livnici: poslovođa elektro i mašinskog održavanja (glavni, smjenski i pogonski), predradnik (mašinskog održavanja, održavanja kompresora), mašinbravar za kompresore, mašinbravar, metalostrugar, gasni i elektrozarivač, pogonski i smjenski električar i vozač viljuškara.
- 11) Radna mjesta zaposlenih koji rade u neposrednoj proizvodnji glinice: rukovalac procesom proizvodnje; radna mjesta na elektro i mašinskom održavanju (osim na mjerno-regulacionom održavanju), radna mjesta na hemijskom čišćenju fabrike.
- Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 5 do 11 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

IV. LIVNICE

- 1) Radna mjesta: zaposleni u čistionici odlivaka koji radi na visećim brusilicama i zaposleni koji radi u kabini na peskiranju odlivaka, pripremi i preradi pijeska i livenju u kalupe i kokile (pod pritiskom centrifugalno i gravitaciono).
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 2) Radna mjesta: kontinuirani rad na kalupovanju (ručno i mašinski), a ne rad na pripremi i sl. topilac na kalupnim pećima u kontinuiranom procesu livenja, zaposleni u čistionici odlivaka koji radi ručnim i stabilnim brusilicama i na peskiranju odlivaka, istresanje odlivaka iz kalupa ručno i na vibracionoj rešetki, izbijanje jezgra ručnim pneumatskim alatom, izrada pješćanih jezgara, hranjenje, šaržiranje i održavanje peći za topljenje sivog liva, čelika i obojenih metala, kao i priprema lonaca za livenje, rukovanje teretom isključivo u halama livnice i održavanje čistionice, livničkih postrojenja, topioničkih i drugih agregata isključivo u halama livnice (ne u radionicama), poslovođa na neposrednom radu u livnici.
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

V. KOVAČNICE

- 1) Radna mjesta: kovanje otkovaka na čekićima težine bata od 1500 N pa naviše; grijanje materijala gasnim, tečnim i čvrstim gorivom ili električnom strujom; uklanjanje okrzotine hladnim ili polutoplom postupkom sa otkovaka-otresaka; kovanje i kalibriranje otkovaka na maks. presama sile pritiska od 6,3 do 40 MN i rekvalc mašinama; kovanje otkovaka na horizontalnim kovačkim mašinama sile pritiska od 15 MN; kovanje otkovaka-otpresaka na frikcionim presama od 2000 tona; slobodno kovanje otkovaka težine do 2500 N; na kovanje i presovanje na hidrauličnim presama sile pritiska do 25 MN.
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 2) Radna mjesta: čišćenje otkovaka-otpresaka vatrenim točilom; vozač mosnih dizalica u pogonima kovačnica; termička obrada otkovaka i kovačko preserajskog alata protočnim, komornim, jamskim i jonskim pećima.
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

VI. VATROSTALNI ZIDAR

- 1) Radna mjesta: vatrostalni zidar i pomoćnik vatrostalnog zidara na vatrostalnom održavanju u vrućim pogonima u crnoj i obojenoj metalurgiji, livnicama, kovačnicama, prženju i topljenju rude nemetala u rotacionim pećima.
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

VII. ŠUMARSTVO

- 1) Radno mjesto: sjekač.
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 2) Radno mjesto: vozač motornog vozila u šumarstvu (izvlačenje i transportovanje drvnih sortimenata do mjesta utovara).
- Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

VIII. NAMJENSKA PROIZVODNJA EKSPLOZIVA I EKSPLOZIVNIH MATERIJIA

1. Proizvodnja, prerada i dorada eksploziva, eksplozivnih i pirotehničkih smješa

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji brizantnih eksploziva: sinteza, nitracija, stabilizacija, predkristalizacija, flegmatizacija, filtracija, granulacija, sušenje, mljevenje, sijanje i pravljenje rastvora.
- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji brizantnih eksploziva: priprema, topljenje, nalivanje, namotavanje, presovanje, obrada na strugu, glodanje i bušenje.
- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na površinskoj obradi i poliranju brizantnih eksploziva.
- 4) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji živinog fulminata i inicijalnih smješa: priprema sirovina, izrada i sušenje.
- 5) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji pirotehničkih smješa: priprema sirovina i izrada.

- 6) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji štapina: sušenje i doziranje pentrita, pređenje, oplasćivanje, ringovanje i pakovanje
Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 do 6 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.
- 7) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji trinitrotoluola: manipulacija sirovinama, obrada kisjelina, sušenje, granulacija, unutrašnji transport trinitrotoluola, priprema i obrada rastvarača.
- 8) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na doradi trinitrotoluola: usitnjavanje, transport, manipulacija, topljenje, izlivanje, kristalizacija, nalivanje, hlađenje, zabušivanje, temperiranje i odmjeravanje eksploziva.
- 9) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na izradi usporačkih smješa.
- 10) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji privrednog eksploziva: homogenizacija na kolodrobu i drobilici, priprema za patroniranje, punjenje lijevkova, ručno i mašinsko patroniranje, pakovanje eksploziva, rukovanje postrojenjem i vozilom za ANFO eksploziv.
Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 7 do 10 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 11) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na pakovanju, markiranju, manipulaciji i unutrašnjem transportu gotovih proizvoda.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2. Laboracija i delaboracija

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na zapreminskom aparatu, istresanju viška materijala i stavljanju pokrivke.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci
- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na: pripremi, montaži i demontaži, podešavanju, međufaznoj kontroli pozicija, podsklopova, sklopova i gotovih proizvoda, ručnom i mašinskom radu sa otvorenom "V" materijom, skladištenju i manipulaciji "V" materijom.
- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na: montaži, mjerenjima i podešavanjima elektro elemenata, izradi i nanošenju hemijskih materijala, signiranju i farbanju, pakovanju, manipulaciji i unutrašnjem transportu gotovih proizvoda.
Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

3. Istraživanje, razvoj i unapređenje proizvodnje eksploziva, eksplozivnih i pirotehničkih smješa, baruta, eksplozivnih i pirotehničkih sredstava

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji, preradi i doradi inicijalnih i brizantnih eksploziva, baruta, nitroceluloze, eksplozivnih i pirotehničkih smješa, specijalnih materija i materijala i pirotehničkih sklopova i laboraciji bojevih sredstava: poslovi razvoja i konstrukcije.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

4. Kontrola kvaliteta

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u kabinama za ispitivanje funkcije vatrenog oružja, tačnosti i preciznosti tormentacije (strijelac, pomoćnik strijelca i kontrolor).
- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na uništavanju bojevih materijala i sredstava (rukovalac i pomoćnik).
Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 i 2 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.
- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na poligonu za ispitivanje oruđa: nišandžija artiljerijskog oruđa, poslužilac na poligonu, rukovalac gađanja, artiljerijski majstor, pirotehničar i sprovodnik kola.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 4) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na ispitivanjima eksplozivnih materija i bojevih sredstava na poligonu: prijemni radnik, električar, oružar, zaposleni na temperiranju i uzimanju proba.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

5. Održavanje

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na održavanju tehnološke opreme mašinbravari i regleri.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

6. Organizacija i koordinacija

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji, preradi i doradi eksploziva, crnih i malodimnih baruta štapina: poslovođe i predradnici.
Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji i preradi nitroceluloze, nitroglicerina, sferičnih baruta jakih smješa, presovanju brizantnih eksploziva, laboracije pozicija, podsklopova i sklopova bojevih sredstava: poslovođe predradnici.
- 3) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade u proizvodnji, preradi i doradi eksploziva, eksplozivnih i pirotehničkih smješa, baruta, nitroceluloze, jakih smješa, laboracijama bojevih i pirotehničkih sredstava: na primjeni i praćenju tehnološkog procesa (tehnolozi i pomoćnici).

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

IX. POMORSKA BRODOGRADNJA

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji rade na spajanju elemenata sekcije i na spajanju sekcija u konstrukciji broskog trupa (brodomonter).
- 2) Radna mjesta zaposlenih koji rade na montiranju skela na brodovima (brodoskelar).
- 3) Radna mjesta zaposlenih koji rade kao elektrovarioci u broskom trupu.
- 4) Radna mjesta zaposlenih koji rade na čišćenju rđe, odnosno grubom bojadisanju u broskom trupu.
Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 do 4 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.
- 5) Radna mjesta zaposlenih koji rade na određivanju i spajanju metalnih brodskih elemenata pneumatskim alatima.
- 6) Radna mjesta zaposlenih koji rade na izradi, montiranju i ispitivanju cjevovoda, kotlova i rashladnih uređaja na brodovima (brodocijevari i brodokoglari).
- 7) Radna mjesta zaposlenih koji rade na gasnom rezanju i ravnanju brodskih elemenata (gasni zavarivači).
- 8) Radna mjesta zaposlenih koji rade na izolaciji brodskih elemenata (brodoizolateri).
- 9) Radna mjesta zaposlenih koji rade na premazivanju brodskih elemenata (brodofarbari).
- 10) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade kao: brodobravari-limari, brodomehaničari, motoristi i brodoelektričari u broskom trupu.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 5 do 10 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

X. SAOBRAĆAJ

1. Vazdušni saobraćaj

- 1) Radna mjesta: profesionalni pilot, pod uslovom da ima najmanje 200 letova godišnje, nastavnik motornog letenja i vazdušnog jedriličarstva, pod uslovom da ima najmanje 200 letova godišnje, nastavnik padobranstva, pod uslovom da ima najmanje 30 skokova godišnje.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: letač-radiotelegrafista, navigator i aviomehaničar, pod uslovom da imaju najmanje 200 letova godišnje.
- 3) Radna mjesta: domaćica, odnosno domaćin aviona pod uslovom da ima najmanje 200 letova godišnje.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

- (Jednim letom se smatra svako polijetanje. Let koji traje neprekidno, bez slijetanja, duže od pet časova računa se kao dva leta).

2. Kontrola letenja vazdušnog saobraćaja

- 1) Radna mjesta: kontrolor letenja u terminalnoj, oblasnoj, aerodromskoj i prilaznoj kontroli letenja, instruktor koordinator, šef smjene i pomoćnik kontrole letenja.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

3. Pomorski saobraćaj

- 1) Radna mjesta: članovi posade broda na dugoj plovidbi, pod uslovom da su bili ukrcani najmanje šest mjeseci godišnje.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

4. Lučki transport

- 1) Radno mjesto: lučko-transportni radnik koji neposredno fizički (ručno nemehanizovano) radi na pretovaru robe u lukama.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

5. Željeznički saobraćaj

- 1) Radno mjesto: mašinovođa elektro i dizel lokomotive.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 16 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: manevrista i mašinovođa na manevri.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 3) Radna mjesta: otpravnik vozova u stanicama I i II grupe, pomoćnik mašinovođe, rukovalac manevre i pregledač kola, dispečer na telekomandi, elektromehaničar i rukovalac na održavanju kontaktne mreže.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

6. Drumski saobraćaj

- 1) Radno mjesto: vozač teškog teretnog vozila od sedam i više tona nosivosti.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

7. Gradski, prigradski i međugradski saobraćaj

- 1) Radno mjesto: vozač autobusa.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XI. IZGRADNJA I ODRŽAVANJE DALEKOVODA

1. Izgradnja

- 1) Radno mjesto: monter koji radi na visini na izgradnji dalekovoda napona 110 kV i više.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: monter primarnih radova na izgradnji dalekovoda 110 kV i više, monter i njegov pomoćnik na izgradnji nadzemnih vodova do 35 kV i poslovi objedinjavanja na izgradnji dalekovoda napona do 35 i 110 kV i više.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2. Održavanje

- 1) Radno mjesto: održavanje nadzemnih elektroenergetskih objekata do 110 kV i iznad, osim javne rasvjete.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XII. GRAĐEVINARSTVO

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na probijanju tunela (bušači, mineri i palioci mina, utovarivači i njihovi pomoćni radnici).

- 2) Radno mjesto: makarista "franki" makare.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1 i 2 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

III. GRAFIČKA INDUSTRIJA

- 1) Radno mjesto: zaposleni koji neposredno radi na rotacionim mašinama za štampanje novina, časopisa, revija, raznih reprodukcija i ambalaže - duboka štampa (predradnik, radnik i pomoćni radnik).

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

- 2) Radno mjesto: zaposleni koji neposredno radi na rotacionim mašinama za štampanje novina, časopisa, revija, raznih reprodukcija i ambalaže - rotacija visoke, flekso i ravne štampe (predradnik, radnik i pomoćni radnik)

- 3) Radno mjesto: galvanizer duboke štampe.

Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač.2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XIV. -KOŽARSKO - PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

- 1) Radna mjesta: premazivanje kože i skidanje vune, mašinsko pranje sitnih koža i koža za krzno, kvašenje i luženje u buradima i poluburadima, cijepanje i ručno obrađivanje goliće, kruponiranje goliće i cjepanika, pripreme boja i hemikalija na galerijama, neutralizacije i nadoštave kože, bojenje i mašćenje kože, na buradima i poluburadima za otkrećavanje, nagrivanje, zakisjeljavanje i štavu kože, na vakuum i pešting uređaju, mašinsko špricanje i istežanje kože.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

- 2) Radna mjesta: skidanje mesine i masti.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

XV. TEKSTILNA INDUSTRIJA

- 1) Radna mjesta: bojač svih vrsta tekstilnih materijala i perač vune.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

- 2) Radno mjesto: traganje i cijepanje tekstilnih sirovina.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

XVI. FARMACEUTSKA INDUSTRIJA

- 1) Radna mjesta: proizvođač i pomoćni proizvođač hormo antibiotika i enzima (osim pakovanja).

- 2) Radna mjesta: proizvođač i pomoćni proizvođač u ekstrakciji i fermentaciji.
 3) Radna mjesta: proizvođač suve suspenzije, punjač ampula, razmjerač u sterilnom bloku.
 Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1, 2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XVII. PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

1. Termoelektrane

- 1) Radna mjesta: rukovalac drobilicom, unutrašnjim transportom uglja i bager stanicom i njegov pomoćnik buldožerista.
 2) Radna mjesta: rukovalac bloka i njegov pomoćnik, rukovalac elektro-postrojenjem i dežurni električar bloka, mašinstica turbinskog i kotlovskeg postrojenja, pomoćni radnik u kotlarnici i vatrogasac u vatrogasnoj jedinici.
 3) Radna mjesta: održavanje kotlovskeg postrojenja, bager stanice i transportnih traka (mehaničar - bravar, zavarivač i njihovi pomoćni radnici).
 Stepen uvećanja za radna mjesta iz tač. 1,2 i 3 iznosi: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

2. Hidroelektrane

- 1) Radna mjesta u službi eksploatacije: vođa smjene, rukovalac elektrane, uklopničar, smjenski električar i mašinstica agregata.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XVIII. INDUSTRIJA MESA

- 1) Radna mjesta: obrada trbušnih organa i prerada konfiskata.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XIX. RAD NA NISKIM TEMPERATURAMA

- 1) Radna mjesta: viljuškarista i fizički radnik u tunelima komorama hladnjača.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XX. RAD POD VODOM

- 1) Radna mjesta: ronilac i rad u kesonima.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

XXI. KOMUNALNA DJELATNOST

1. Profesionalni vatrogasci u vatrogasnim jedinicama

Briše se. (Odluka Ustavno suda Crne Gore U-I br. 27/11, od 19. aprila 2013. godine, "Sl. list CG", br. 23/13)

2. Vodovod

- 1) Radna mjesta: utiskivanje drenova i regeneracija reni bunara (pomoćni radnik i varilac), zaposleni na održavanju vodovodne mreže (vodoinstalater, bravar i zavarivač) i zaposleni na čišćenju, pranju i dezinfekciji rezervoara i taložnika na filterskim instalacijama vodovoda.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

3. Kanalizacija

- 1) Radna mjesta: čišćenje septičkih jama, zaposleni na održavanju kanalizacione mreže - zatvoreni sistem (kanalizacioni radnik) i čišćenju rešetki taložnika u crpnoj stanici (pomoćni radnik).
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

4. Dimnjačarske usluge

- 1) Radno mesto: dimnjačar.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

5. Pogrebne usluge

- 1) Radno mjesto: spremač umrlih.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XXII. ZDRAVSTVENE USTANOVE

Oblast radiologije

- 1) Radna mjesta zaposlenih koji neposredno rade na pripremanju i primjenjivanju zatvorenih gamaemitera: doktor specijalista - radioterapeut, radiološki tehničar u radioterapiji, radioterapeutski, odnosno radiološki fizičar, odgovorno lice za zaštitu od jonizujućeg zračenja.
 Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

XXIII. HITNA MEDICINSKA POMOĆ

1) Radno mjesto: doktor koji pruža hitnu medicinsku pomoć oboljelim, nesrećenim i povrijeđenim na mjestu događaja i u toku transporta.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

2) Radna mjesta: tehničar (medicinska sestra) koji pomaže pri pružanju hitne medicinske pomoći, odnosno koji sam pruža određenu hitnu medicinsku pomoć naglo oboljelom, nesrećenom i povrijeđenom na mjestu događaja i u toku transporta i vozač vozila hitne pomoći koji upravlja specijalnim sanitetskim vozilom za prevoz naglo oboljelog, nesrećenog i povrijeđenog.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XXIV. MONTAŽA TEHNOLOŠKE OPREME U TERMOENERGETICI I HEMIJSKOJ INDUSTRIJI

1) Radna mjesta: monter i zavarivač.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 14 mjeseci.

XXV. UMJETNIČKA DJELATNOST

1) Radno mjesto: baletski igrač.

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 18 mjeseci.

2) Radna mjesta: operski pjevač - solista nosilac glavnih uloga, igrač narodnih igara u stalnom radnom odnosu u profesionalnim ansamblima narodnih igara koji imaju u prosjeku najmanje 50 nastupa godišnje

Stepen uvećanja: 12 mjeseci računa se kao 15 mjeseci.

Član 3

Inicijativu za utvrđivanje novih i reviziju utvrđenih radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepen uvećanja staža mogu dati privredno društvo, drugo zainteresovano pravno lice i preduzetnik (u daljem tekstu: poslodavac) i Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore (u daljem tekstu: Fond).

Uz inicijativu iz stava 1 ovog člana dostavlja se stručna dokumentacija izrađena po Metodologiji za izradu stručne dokumentacije za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (u daljem tekstu: Metodologija) koja je sastavni dio ovog pravilnika.

Stručnu dokumentaciju iz stava 2 ovog člana izrađuje ovlašćena organizacija registrovana za obavljanje stručnih poslova iz zaštite na radu (u daljem tekstu: stručna organizacija).

Troškove za izradu stručne dokumentacije snosi podnosilac inicijative iz stava 1 ovog člana, koji je dužan da obezbijedi učešće predstavnika stručne organizacije u postupku razmatranja te inicijative.

Inicijativa iz stava 1 ovog člana, uz stručnu dokumentaciju iz stava 2 ovog člana, dostavlja se organu državne uprave nadležnom za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, koji može, ako ocijeni da je to potrebno, zatražiti mišljenje druge stručne organizacije ili specijalizovane, odnosno naučne institucije.

Član 4

Utvrđivanje radnih mjesta iz člana 2 ovog pravilnika kod poslodavca vrši Komisija za utvrđivanje radnih mjesta kod poslodavca na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem (u daljem tekstu: Komisija).

O utvrđivanju radnih mjesta iz stava 1 ovog člana Komisija sačinjava zapisnik.

Utvrđivanje radnih mjesta iz stava 1 ovog člana vrši se na zahtjev poslodavca.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, postupak za utvrđivanje radnih mjesta može pokrenuti Fond, po službenoj dužnosti ili na inicijativu sindikata.

Komisiju iz stava 1 ovog člana obrazuje Fond.

Komisija iz stava 1 ovog člana ima tri člana, i to: predstavnik Fonda, predstavnik poslodavca i predstavnik stručne organizacije.

Član 5

Na zapisnik iz člana 4 stav 2 ovog pravilnika Fond i poslodavac mogu dati primjedbe direktoru Fonda u roku od 15 dana od dana njegovog sačinjavanja.

Član 6

Poslodavac kod koga su utvrđena radna mjesta iz člana 2 ovog pravilnika i koji u toku godine, izvrši tehničke, tehnološke, organizacione i druge promjene koje mogu uticati na utvrđivanje radnih mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, dužan je da o tim promjenama odmah obavijesti Fond, a najkasnije do kraja tekuće godine.

Član 7

Poslodavac kod kojeg postoje radna mjesta iz člana 2 ovog pravilnika, koja nijesu bila predviđena propisima koji su se primjenjivali prije stupanja na snagu ovog pravilnika, ili je došlo do promjena u stepenu uvećanja staža osiguranja, odnosno drugih promjena, ili je iz bilo kog razloga do sada propušteno da se zapisnički utvrde radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, podnosi zahtjev u skladu sa članom 4 ovog pravilnika.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Postupak za utvrđivanje radnih mjesta iz stava 1 ovog člana kod poslodavca može pokrenuti Fond, po službenoj dužnosti ili na inicijativu sindikata.

Član 8

Radi izrade stručne dokumentacije iz člana 3 stav 2 ovog pravilnika, revizije i utvrđivanja radnih mjesta kod poslodavca, u skladu sa ovim pravilnikom, poslodavac će organu državne uprave nadležnom za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, Fondu, stručnoj organizaciji, odnosno specijalizovanoj ili naučnoj instituciji omogućiti uvid u dokumentaciju koja se odnosi na radna mjesta na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, kao i obavljanje potrebnih istraživanja, propisanih Metodologijom.

Član 9

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena Pravilnika o utvrđivanju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i o postupku i načinu za njihovo utvrđivanje ("Službeni list SRJ", br. 20/97, 48/97, 15/98, 34/98, 47/99, 48/99, 72/99, 7/2000, 17/2000, 26/2000, 48/2000, 22/2001, 51/2001, 15/2002, 32/2002, 64/2002 i 69/2002).

Član 10

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

METODOLOGIJA

ZA IZRADU STRUČNE DOKUMENTACIJE ZA UTVRĐIVANJE I REVIZIJU RADNIH MJESTA, ODNOSNO POSLOVA NA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANJA RAČUNA SA UVEĆANIM TRAJANJEM

Stručna dokumentacija za utvrđivanje i reviziju radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem sadrži:

A. PODATKE O RADNOM MJESTU, TEHNOLOŠKOM PROCESU, ŠTETNOSTIMA, OPASNOSTIMA, NAPORIMA I ZAŠTITNIM MJERAMA

1. Podaci o radnom mjestu (daju se na osnovu normativnih akata i evidencija poslodavca)

- 1) Naziv radnog mjesta iz akta o sistematizaciji (prilikom revizije navodi se naziv radnog mjesta iz Pravilnika sa uporednim nazivom radnog mjesta kod određenog poslodavca);
- 2) Uslovi za zasnivanje radnog odnosa i posebni uslovi u pogledu zdravstvenog stanja za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno radnih mjesta sa povećanim rizikom;
- 3) Broj trenutno raspoređenih zaposlenih;
- 4) Radno vrijeme: puno, nepuno, skraćeno, kraće ili duže od punog radnog vremena, raspored u okviru ukupnog godišnjeg radnog vremena: dnevno, nedjeljno, u smjenama (broj i trajanje), u turnusu (sa trajanjem), preraspodjela radnog vremena, sa trajanjem dnevnog, nedjeljnog i godišnjeg odmora;
- 5) Da li je utvrđeno kao radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i obaveznost kontrole zdravstvenog stanja (navesti broj, vrijeme i vrstu izvršenih prethodnih i periodičnih pregleda).

2. Tehnološki proces

- 1) Opis tehnološkog procesa, naziv proizvoda, pruženih usluga, mišljenje o primijenjenom tehnološkom procesu (savremen ili zastario) u odnosu na tehnološka rješenja u proizvodnji iste vrste proizvoda ili pruženih usluga u zemlji i, po mogućnosti, u inostranstvu.
- 2) Opis dijela tehnološkog procesa na određenom radnom mjestu sa nazivom proizvoda ili pruženih usluga;

- 3) Predmet rada (navesti sve sirovine, repromaterijal i druge materijale koji se koriste u procesu rada i sa kojima je zaposleni u neposrednom kontaktu) sa svim fizičko-hemijskim osobinama sirovina i gotovih proizvoda i sredstva za rad (postrojenja, mašine, alati i dr.);
- 4) Opis radnog mjesta i operacija koje se na njemu obavljaju (navesti da li se prenose sirovine, način upravljanja mašinama, kontrola funkcionisanja postrojenja i dr.), propisanih aktom o sistematizaciji i opisu poslova.

3. Aktivnosti zaposlenih na radnom mjestu

- 1) Tjelesne aktivnosti po tehnološkom redosljedu sa trajanjem svake aktivnosti u radnoj operaciji (kod podizanja i nošenja tereta dati podatak o težini pojedinačnog tereta i načinu njegovog prenosa - ručno, uz učešće drugog zaposlenog i upotrebom transportnog sredstva - i ukupnoj prosječnoj količini tereta u toku punog radnog vremena ili dužeg perioda, ako se prenos tereta ne obavlja svakodnevno). Opisati položaj tijela pri svakoj aktivnosti u obavljanju posla po tehnološkom redosljedu i dati podatak o trajanju rada u takvom položaju (nefiziološki položaj tijela, penjanje, silaženje, podvlačenje, okretanje, stajanje, sagnut, klečanje, čučanje, ležeći položaj, rad na visini ili u dubini i sl.);
- 2) Dinamika aktivnosti (opisati brzinu i ritam rada uslovljene tehničko-tehnološkim rješenjima, broj i kvalitet pauza u toku rada);
- 3) Psihomotorne aktivnosti (navesti broj malih i krupnih pokreta na čas i procenat vremena aktivne manipulacije u toku radnog vremena - sposobnost percepcije, opažanja, okulomotorne koordinacije i sl.);
- 4) Psihosenzorne aktivnosti (navesti broj elemenata koji se istovremeno prate i procenat vremena koncentrisanog praćenja u toku radnog vremena - aktivnosti i opterećenost čula);
- 5) Monotonija radne aktivnosti (navesti broj radnih operacija koje zaposleni obavlja, trajanje i učestalost ponavljanja operacija, odnosno grupe operacija);
- 6) Emocionalno opterećenje (navesti stresne situacije, stepen rizika i odgovornosti u toku rada);
- 7) Mentalne aktivnosti (navesti broj i složenost informacija koje se primaju u toku rada, složenost odluka koje na osnovu njih treba donijeti i moguće posljedice pogrešno donijetih odluka).

Pored aktivnosti navedenih u tač. 1 do 7 opisati i specifičnost posla i organizacije takvog rada koja otežava ostvarivanje normalnih socijalnih potreba i navesti trajanje tih okolnosti u toku godine (duže odsustvovanje iz mjesta prebivališta - terenski rad, duži boravak sa manjim brojem lica u istom ambijentu - otvorenom ili zatvorenom prostoru, rad sa posebnim kategorijama ljudi i sl.).

Za svako radno mjesto navesti da li se ti poslovi obavljaju u toku punog radnog vremena i neposredno pored izvora štetnih uticaja u neprekidnom procesu rada.

4. Napori na radnom mjestu

Fizički i psihofiziološki napori.

Za svaku utvrđenu vrstu napora dati trajanje u toku radnog vremena i procjenu njegovog intenziteta i to:

- za fizički napor navesti elemente fizičkog opterećenja i težinu rada po kategorijama (bez fizičkog napora, mali napor, srednji napor, težak rad - uvećan fizički napor i naročito težak fizički rad), i
- za psihofiziološki napor navesti njegove elemente i stepen izraženosti sa procjenom ukupnog psihofiziološkog napora (napor je zanemarljiv - bez napora, prosječan, povećan i izrazito povećan).

5. Štetnosti i opasnosti na radnom mjestu

Štetnosti i opasnosti kojima je zaposleni izložen na svom radnom mjestu i napori koje zahtijeva obavljanje tih poslova utvrđuju se po vrsti, odnosno intenzitetu.

a) Štetnosti

- 1) Hemijske (hemijske supstance koje se emituju u radnu sredinu u obliku prašine, pare, dima ili aerosoli);
- 2) Fizičke (emisija u radnu sredinu štetnih zračenja - toplotna, jonizujuća i nejonizujuća, buka i vibracije koje se prenose na zaposlenog, rad u nepovoljnim klimatskim uslovima - mikro i makro klima, vlaga, promaja, rad na otvorenom i poluzatvorenom prostoru i dr.);
- 3) Biološke (paraziti, gljive, virusi, bakterije i druge štetnosti organskog porijekla).

Za svaku utvrđenu vrstu štetnosti navesti njen izvor i dati podatke o:

- mikroklimi u ljetnjem i zimskom periodu i osvjetljenju na radnom mjestu (prikazati temperature i vlažnost spoljnog vazduha i vazduha radnog prostora) i

- intenzitetu i vremenu izloženosti zaposlenog štetnosti u toku punog radnog vremena, najvećem izmjerenom intenzitetu štetnosti, kao i o maksimalno dozvoljenim koncentracijama tih štetnosti po domaćim standardima. Treba navesti karakteristike svih štetnosti prisutnih u radnom prostoru - njihov hemijski sastav, način štetnog djelovanja na čovjeka i životnu okolinu, mjere zaštite i sl.

- prikazati izmjerene vrijednosti za sve vrste štetnosti (hemijske, fizičke i biološke).

b) Opasnosti

Dati detaljan prikaz svih potencijalnih opasnosti od električne struje, požara, eksplozije, zračenja, povređivanja i dr.

Za svaku utvrđenu opasnost dati vrijeme izloženosti i intenzitet u toku punog radnog vremena, kao i stepen rizika za svaku opasnost.

6. Zaštitne mjere na radnom mjestu

- 1) Dati prikaz propisanih organizacionih (opštih i posebnih) mjera zaštite na radu na radnom mjestu i prikaz primijenjenih mjera sa ocjenom
- 2) Dati prikaz primijenjenih mjera higijensko - sanitarne, i medicinsko - psihološke zaštite
- 3) Dati mišljenje o mogućem tehničko - tehnološkom osavremenjivanju procesa rada i zaštitnim mjerama kojima bi se utvrđene štetnosti, opasnosti i naponi otklonili ili smanjio njihov uticaj.

B. PODATKE O POSLJEDICAMA NA ZDRAVSTVENO STANJE I RADNU SPOSOBNOST ZAPOSLENIH

Navesti, u uzročno-posljedičnom odnosu, sve vrste oboljenja i oštećenja koje izazivaju utvrđene štetnosti, opasnosti i naponi, ili više njih istovremeno i njihovo sinergističko dejstvo, na zdravstveno stanje i radnu sposobnost zaposlenih, i to:

1) Hronična oboljenja zaposlenih na radnim mjestima

Analiza obolijevanja prema godinama života i navršenom stažu zaposlenih na tim radnim mjestima. Podatke o bolestima prikazati prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti.

2) Profesionalne bolesti

Vrstu profesionalne bolesti (jedna ili više) i broj oboljelih zaposlenih na tim radnim mjestima prema podacima nadležne institucije.

3) Povrede na radu (nastale isključivo na radnom mjestu)

Prema godinama života, navršenom stažu zaposlenog na tom radnom mjestu, uzroku, vrsti i težini povrede. Podatke o povredama na radu prikazati u odnosu na statističke podatke o povredama na radu zaposlenih iz iste djelatnosti u Crnoj Gori.

Podaci o hroničnim oboljenjima, profesionalnim bolestima i povredama na radu analiziraju se za poslednji petogodišnji period.

4) Invalidnost

Broj zaposlenih kod kojih je, na tim radnim mjestima, organ vještačenja Fonda utvrdio potpuni gubitak radne sposobnosti, prema starosnoj strukturi, uzroku nastanka i dužini navršenog staža.

Utvrđiti stopu invalidnosti na tom radnom mjestu, po sljedećoj formuli:

$$STI = (IP : BZ) \times 1000$$

gdje je:

STI - stopa invalidnosti;

IP - -broj ostvarenih invalidskih penzija u toku kalendarske godine;

BZ - -prosječan broj zaposlenih u toku kalendarske godine.

Stopa invalidnosti se utvrđuje za posljednji desetogodišnji period tako što se ukupan broj ostvarenih invalidskih penzija zaposlenih raspoređenih na to radno mjesto podijeli ukupnim brojem zaposlenih kod poslodavca (za svaku godinu iz desetogodišnjeg perioda uzima se prosečan broj zaposlenih).

Stopa invalidnosti statistički se prikazuje u odnosu na prosječnu stopu invalidnosti u Crnoj Gori.

Podaci iz dijela A. i B. ove metodologije moraju obuhvatiti više od polovine ukupnog broja poslodavaca u djelatnosti koja se obrađuje.

Za radna mjesta na kojima je obavljanje profesionalne djelatnosti ograničeno navršenjem određenih godina života ili na kojima zbog prirode i težine posla, fiziološke funkcije opadaju u toj mjeri da onemogućavaju njeno dalje uspješno obavljanje navesti:

- 1) vrstu profesionalne djelatnosti i naziv radnog mjesta;
- 2) opis, prirodu i težinu posla, kao i fizičke i psihofiziološke napore;
- 3) fiziološke funkcije koje opadaju nakon određenih godina života, a odlučujuće su za uspješno obavljanje te profesionalne djelatnosti.

C. MIŠLJENJE O UTICAJU TEŽINE RADA, OPASNOSTI I ŠTETNOSTI NA ZDRAVLJE ZAPOSLENIH

Na osnovu analize podataka iz dijela A. i B. ove metodologije dati obrazloženo mišljenje da li i u kojoj mjeri postoji uzročno-posledična povezanost (vremenska i prostorna) rada na određenom radnom mjestu na zdravlje i radnu sposobnost zaposlenih.

Pri tome navesti presudne elemente i parametre na osnovu kojih se rad na takvim radnim mjestima smatra naročito teškim, opasnim i štetnim za zdravlje i pored primjene svih (opštih i posebnih) zaštitnih mjera ili da se, nakon navršenja određenih godina života, profesionalna djelatnost ne može uspješno obavljati jer fiziološke funkcije opadaju u toj mjeri da onemogućavaju njeno dalje obavljanje.

Polazeći od pomenutih elemenata i parametara dati mišljenje o stepenu uvećanja staža osiguranja za svako radno mjesto.